

DE YOCHANAN COMMENTAREN

door

YOCHANAN ben ELISHA

*** Bresjieth voor de Noachied ***

Eerder verschenen van de auteur:

Het Genesis Project	2007
Attis	2007
Kabbalistic Psychology	2010
Elementaire Kabbalistische Psychologie	2010
A Kabbalistic Key to Neuroscience	2010
Triangulation of Selves	2010
Radicale Neurotheologie	2011 2014
Kabbalah and Personality	2011
Tobias	2011 2014
De Spreker	2014
Discourses	2015

Inhoudsopgave

Genesis 1 3

Genesis 2 39

Genesis 3 77

Genesis 4 108

Genesis 5 137

Genesis 6 163

VOORWOORD

Mijn eerste opzet was om naast de Hebreeuwse tekst nog vier andere vertalingen toe te voegen en daarna mijn commentaar te leveren. Nadat ik het gebeuren rond had, vond ik het toch te ingewikkeld worden voor de gemiddelde lezer.

Wanneer men van dit document een diepere studie wil maken, kan men dit zelf doen door het toevoegen van andere literatuur zoals bijv. de Hebreeuwse tekst.

De oorspronkelijke opzet was ook bedoeld om op A4 afgedrukt te worden omdat het anders niet meer overzichtelijk was. In deze nieuwe opzet (in A5) is de tekst beter te volgen dan voorheen.

Eén van de vertalingen die ik weg heb gelaten is de **Schocken bible**; persoonlijk vind ik deze Engelstalige uitgave het dichtst bij de oorspronkelijke tekst komen.

Van de Nederlandse vertalingen is nog steeds (voor mij althans) de oude vertaling van het Nederlandsch Bijbelgenootschap (1915).

Ten eerste ligt deze dicht bij de oorspronkelijke Hebreeuwse tekst en daarnaast is het bijna poëtisch geschreven (oké, ouderwets).

Een derde boek dat door mij gebruikt is heb ik wel weer gegeven omdat de tekst sterk afwijkt van de meer bekende vertalingen. Het is The Hebraic Tongue Restored van Fabre d'Olivet. Een must voor iedereen die de Hebreeuwse teksten wil bestuderen, maar iets

dat in de hedendaagse tijd vergeten is. Vooral theologen zouden er goed aan doen om zich hierin meer te verdiepen.

De tekst gaat van Genesis 1 tot aan het Noach verhaal van Genesis 6. Mijn boek **Het Genesis Project** (2007) behandelt een groter deel van het boek Genesis en op een iets andere wijze. Beiden vullen elkaar mooi aan.

Van oorsprong zijn beide teksten een onderdeel van een Bijbelcursus die ik ooit in mijn toenmalige centrum YAMAH heb gegeven.

Vanaf 2010 heb ik dit centrum omgezet in het Instituut voor Neurokabbalistische Wetenschappen. Binnen dit instituut benader ik de kabbalah op een meer wetenschappelijke wijze, zoals de relaties met psychologie, neurologie en embryologie.

BRESJIETH ALEF / GENESIS EEN

NED. VERTALING PENTATEUCH

1. In den beginne schiep God den hemel en de aarde.
2. De aarde nu was woest en ledig, en duisternis boven de oppervlakte van den afgrond, en de geest God's zweefde over de oppervlakte van het water. 3. En God zeide: er zei licht, en er was licht. 4. En God zag het licht, dat het goed was, en God scheidde tussen het licht en de duisternis. 5. En God noemde het licht: dag, en de duisternis noemde hij: nacht; het was avond en het was ochtend den eerste dag.

FABRE D'OLIVET

1. At-first-in-principle, created, Elohim the-selfsameness-of heavens, and the-selfsameness-of-earth. 2. And-the-earth was contingent-potentiality in-a-potentiality-of-being: and darkness was on the face of the deep; and the breath of Him-the-Gods was pregnantly moving upon the face of the waters. 3. And he said, He-the being of beings: there shall be light; and there became light. 4. And he did ken, He-the-Gods that light as good; and he made a division He-the-Gods, betwixt the darkness. 5. And he assigned for name, He-the-Gods, to the light, Day; and to the darkness, he assigned for name, Night: and there was west-eve; and there was east-dawn; Day the first.

DE YOCHANAN COMMENTAREN

Hier zien we een aantal verschillen duidelijk in het oog springen; de JPS spreekt over: *toen* God begon om hemel en aarde te scheppen / Schocken begint: *in het begin* van God's scheppen van hemel en aarde. De NVP staat het dichtst bij de christelijke vertalingen. Het is d'Olivet die spreekt van: in eerste principe schiep God de essentie van de hemelen en de essentie van de aarde; hierin komt duidelijk tot uiting dat het gaat om een schepping van elementaire krachtvormen. We zouden kunnen spreken van het oosterse yin en yang. Ook, gezien hemel en aarde, vinden we de hermetische uitspraak: zo boven, zo beneden / microkosmos versus macrokosmos.

Let op de verschillen unformed and void (JPS) en wild and waste (Schocken) d'Olivet heeft het over een potentiële mogelijkheid binnen een potentieel Zijnde. Geest, adem en wind zien we in deze teksten staan voor het Hebreeuwse woord **Roeach**, dat inderdaad al deze interpretaties in zich draagt.

Bresjieth, het eerste woord van de tekst, is onderhevig (geweest) aan vele interpretaties en daar geeft dit woord ook legio mogelijkheden voor. Het kernwoord kan zijn *rosj*, hoofd of begin; met de Yod en Thav aan het einde, zou het een betekenis kunnen hebben die leidt tot een intensiveren van de meervoudsvorm. Er zou dan aangegeven worden dat er meerdere intensieve pogingen zijn gedaan tot schepping. **Bresjieth** begint eveneens met een stomme B-klank; hierdoor zou er moeten staan: in een

begin i.p.v. in het begin. In de uitspraak had dan de "ha" klank toegevoegd moeten worden.

Een andere manier om met het woord om te gaan is om het als twee woorden te zien : **bara sjieth** ; het eerste heeft te maken met *scheppen*, het tweede met *plaatsen, aanwijzen, constitueren*, maar eveneens met het getal *zes*, wijzend op de zes scheppingsdagen welke nog gaan komen.

Het daarop volgende woord is eveneens **bara**, waardoor we de conclusie kunnen trekken dat er tweemaal geschapen is. Misschien dat er daarom gesproken wordt over het scheppen van een hemel en een aarde; dus inderdaad twee scheppingen: een onstoffelijke (de hemel) en een stoffelijke (de aarde) d.w.z. de essenties voor deze vormwerelden.

Het eerste **bara** zou doelen op het bepalende of besturende principe gezien een plaats aanwijzen, constitueren; dus het oorzakelijke gebeuren. Het tweede **bara** is het "karmische" gevolg. We hebben hier mogelijk de schepping van de Voorzienigheid (*hanhagah*) en als tweede vorm het Lot (*hashgachah*).

Bara sjieth kan ook vertaald worden met het schiep (er) zes; hiermee duidend op de zes dagen van de schepping, zoals ook hierboven al vermeld. Wanneer we er nu het volgende woord aanvast plakken, dan kunnen we een totaal andere vertaling neerzetten door te lezen:

Bar esji tibara elohiem, eth hasjamajiem we-eth ha'aretz: *Een zoon van mijn licht zal goden scheppen, de hemel en de aarde.* Door de christenen wordt er wel verwezen naar de uitspraak: voor de

schepping was, was ik al; het gaat dan eigenlijk om de personificatie van Wijsheid, maar vaak ziet men Jezus als goddelijk principe op deze plaats.

Een andere manier om **bresjieth** te lezen is als **rosh bayith**, het hoofd van het huis. Dit is taaltechnisch logischer omdat we nu een onderwerp vooraan hebben gezet. We krijgen vervolgens: het hoofd van het huis schiep de goden, de hemel en de aarde. De goden staan dan voor de elementaire natuurkrachten.

Weer een andere betekenis kunnen we in dit woord zien namelijk als **esj brieth**, het vuur verbond. Dit verbond, onbenoemd binnen de literatuur (zover ik weet), kan duiden op het allereerste en hoogste verbond overeenkomend met de wereld Atziloeth, waarin het element vuur centraal staat.

Tegelijkertijd staat de Atziloetische wereld voor het sefirah Chochmah, de Wijsheid, dit stemt dan weer overeen met de uitspraak dat de schepping uit Wijsheid is voortgekomen.

Het woordje **eth** bestaat uit de letters Alef-Thav, de eerste en de laatste letter van het alfabet; vandaar dat d'Olivet dit woord opvat als een totalisering, een samenvatting, als een totaal essentieel gegeven van wat hij noemt (in de Engelse vertaling) *selfsameness ofwel zelfgelijkendheid* d.w.z. dat iets is, wat het is.

Daarom moeten we de gevolgtrekking maken dat het in vers 1 geschapene **niet** de hemel en aarde is die wij kennen, maar de oorzaak achter de hemel en de aarde die toen constitutioneel door Hem vastgesteld zijn. Het woordje **eth** in de tekst geeft altijd aan dat wat er volgt met andere ogen bekeken moet worden.

De Schocken en d'Olivet vertalen het juist wanneer zij spreken over de hemelen. De kern van dat woord is de Hebreeuwse stam: **sjem** of ook **sjam** ; het wijst op iets dat is *opgericht*, zoals in de oudheid een steen rechtop werd gezet als teken van aanbidding met de mogelijkheid tot een offerande. We zien ook hier weer dat de hemelen "opgericht" zijn om de oorzaken te kunnen zijn van lagere energievormen.

Sjem betekent eveneens naam en **sjam** als het aanwijzende daar.

De aarde nu was woest en ledig. Dit woord was is: **hajthah** met de etymologische betekenis van: *de universele manifestatie heeft de potentiële mogelijkheid zich in wederkerigheid te manifesteren*. Deze zin is de Hermetische variant van het "zo boven, zo beneden". De wederkerigheid geeft aan dat de hemelen en de aarde met elkaar verbonden zijn en dat analoge wetten op beide gebieden functioneren.

Het *woest en ledig*, **tohoe we'bohoe** is een geval apart. Beide woorden hebben de He-Wav lettercombinatie die symbool staat voor de potentiële levenskracht. Dit wil zeggen dat het de mogelijkheid in zich houdt om tot existentie te komen, maar het bestaat nog niet. In het eerste woord zien we de wederkerigheid terugkomen en het tweede woord geeft aan dat het nog een sluimerende kracht is.

Chosjech, duisternis wil niets anders zeggen dan dat er *vanuit een spanningsveld naar een tijdelijke vormgeving* gezocht wordt. Dit wil zeggen dat de

polarisatie van de kosmos logischerwijze een spanningsveld veroorzaakt van waaruit er een mogelijkheid ontstond een schepping tot stand te brengen. In een uniforme toestand, een absolute eenheid of evenwichtssituatie kan niets ontstaan. Het streven naar dit soort zaken is dan ook onnut.

De spanning die nodig is om een manifestatie tot stand te brengen is voor alles en iedereen verschillend.

Wat voor de ene mens een prikkel is, hoeft dat voor een ander mens nog niet te zijn.

De "oppervlakte" kan ook gelezen worden als "tegenwoordigheid, aanwezigheid". Zo heeft de "afgrond" dezelfde stam als de eerder besproken woorden **tohoe we'bohoe**. Het verschil zit in het voorvoegsel Thav en het achtervoegsel Mem. De eerste letter geeft aan dat er een principe van wederkerigheid, polariteit aanwezig is; de tweede letter bepaald dat zij nog vermengd zijn tot een eenheid.

De duisternis boven de oppervlakte van de afgrond wil in dit geval niets anders zeggen dan dat de mogelijkheid tot creatieve vorming aanwezig was dicht bij de volkomen eenheid.

De geest (**Roe'ach**) Gods is hier het kosmische bewustzijn dat bereid is de evolutie te starten. Het "water" staat voor het allesomvattende. Het is het water, **majiem** dat in staat is het *omvattende in potentie te omvatten*. Water omstroomt alles.

Het "er zij licht" kan vertaald worden als; "moge de absolute eenheid zich verbinden met de voortgaande kracht, zowel ten goede als ten kwade".

Het woord "scheidde" heeft als kern *daleth-lamed* dat *zweven* betekent en als *deleth deur*. Het wijst terug op de geest Gods die zweefde boven de afgrond; in dit kosmische bewustzijn ontstond er een scheiding, er kwam een deur tussen, maar dus wel een afscheiding dus die open en dicht kan. Niets wijst er op dat de afscheiding definitief is.

Als laatste zien we dat er in vers 5 staat: en God riep uit naar het licht: DAG en naar de duisternis riep hij: NACHT. Hiermee zijn de polariteiten bepaald en zal de gehele schepping zich vervolgens aan deze twee krachten moeten spiegelen. Het hier vertaalde nacht, **erev** is letterlijk avond, want het Hebreeuwse woord voor nacht is **lailah**.

De tekst "Het was avond en het was ochtend" (hier dus goed vertaald) staat voor de Joodse gemeenschap als dagfunctie. De nieuwe dag begint 's avonds met het invallen van de schemering en loopt dan tot aan de volgende avond; vandaar dat de Sjabbath op vrijdagavond begint tot aan zaterdagavond.

DE NED. PENTATEUCH VERTALING

6. En God zeide: er zij een uitspansel in het midden der wateren, en het scheidde tusschen water en water. 7. En God maakte het uitspansel en scheidde tusschen het water, dat onder het uitspansel is, en het water, dat boven het uitspansel is; en het was zoo. 8. En God noemde het uitspansel: hemel; het was avond en het was ochtend den tweeden dag. 9. En God zeide: het water verzamele zich van onder den hemel naar eene plaats en het droge worde zichtbaar, en het was zoo. 10. En God noemde het droge: aarde, en de verzameling van het water noemde Hij: zeeën, en God zag dat het goed was.

FABRE D'OLIVET

6. And he said, He-the-Gods, there shall be a rarefying in the centre of the waters: and there shall be a separating cause betwixt the waters toward the waters. And he made, He the Gods, that selfsameness of the rarefying and he did effect a separating cause betwixt the waters which were above by the rarefying and it was so. 8. And he assigned for name, He the Being of beings, to the ethereal expanse, Heavens: and there was west-eve, and there was east-dawn, Day the second. 9. And he said, He the Gods, they shall drive the waters from below the heavens toward a driving place, one; and there shall be seen the dryness; and it was so. 10. And he assigned for name, He the Gods, to the dryness, earth; and to the driving place of the

waters, he assigned for name, seas: and he did ken,
He the Being of beings, that as good.

DE YOCHANAN COMMENTAREN

Het eerste dat opvalt in de Engelse vertalingen is *expanse* (uitgestrektheid, uitspannel) en *dome* (koepel, gewelf) Websters Third New International Dictionary geeft aan bij *expanse*: firmament, iets dat uitgespreid wordt over een groot gebied. Dezelfde bron omschrijft bij *dome*: een overhangende hemisferische ruimte of koepelvormig gebied. Een ander verschil is het "Sky" (JPS) en bij de Schocken "Heaven".

In d'Olivet zien we het woord "rarefying" hetgeen *verdunnen, verfijnen en zuiveren* betekent. Verder zien we in vers 8 dat hij spreekt over een etherische substantie.

Hier wil ik in eerste instantie iets zeggen over het gebruik van het Hebreeuwse woord **amar**, dat in de tekst steeds wordt vertaald met "zeide." De kern van het woord kunnen we terugbrengen tot **mar**, dat druppel, maar ook bitterheid betekent. De ervoor geplaatste Alef geeft de functie van het woord aan en benadrukt over het algemeen de belangrijkheid van de daarop volgende tekens. We zien hier de bekende druppel van rabbi Aqabiah ben Mehallalel die in de Mishnah (Avoth 3:1c) omschreven wordt als: Waar kom je vandaan? Van een stinkende druppel. **Mar** gezien als *druppel* is het zaad van waaruit alles ontstaat; het zaad van alles dat leeft is de oorsprong

van elk biologisch bestaan . Dit oorspronkelijke zaad komt voort, wordt gestuurd, begeleidt, vindt zijn kracht in de daarvoor geplaatste Alef, symbool van eenheid en kracht.

Wanneer we **mar** zien als de bitterheid dan is ook dit verklaarbaar omdat de pijn en moeite gelegen is in de ervaringen van alle dag. Eenmaal ontstaan uit het zaad der verandering kunnen we niet anders dan de bitterheid des levens slikken en ons schikken en vertrouwen op de absolute Alef die ons leidt. **Emeth**, waarheid is twee lettertekens verwijderd van ons woord **amar**. De Resj is de in gang gezette beweging, zowel ten goede als ten kwade die ons via de Sjien, symbool van het tijdelijke en veranderlijke, moet leiden naar de Thav, de voleinding. Het spreken van God zet dus iets in beweging dat tot een voleinding moet komen. Het is de Alef die de moederlijke activiteit bezwangerd (Mem) om een aanzet te geven tot een bestaan dat zelfstandig tot een voleinding kan komen.

Het volgende woord dat nader onderzoek vraagt is het *uitspansel*, **raqia**. De stam van dit woord is **raqa**, slaan, met de voeten stampen zodat iets zich uitspreid. Dit werkwoord wordt geïntensifieerd door de ingevoegde Yod. Wat we hier in zien is niet een passief gebeuren, maar een intensieve activiteit, die in het midden van de wateren ontstaat. De Engelse vertaling van **raqa** geeft het woord *to beat* d.w.z. een sterke ritmische impuls. Dit is ook terug te vinden in het daaropvolgende woord **b'toch**, in het midden. Het woord **toch** zonder de Wav houdt *geweld* in en eveneens met wav *kwelling, ergernis, plaag*.

Het woord **mab'diel** (scheiden) kunnen we terugvoeren op het woord **lod**, strijd, twist, onenigheid. Met andere woorden : een spanningsveld waardoor men uit elkaar gaat, elkaar vermijdt. Ook hier zien we dat het met een heftigheid gepaard is gegaan.

In vers 8 zien we het woord **qara**, noemen, een naam geven en ook roepen. Dit woord verschilt maar een letter met het eerder genoemde **amar**, zeggen. De werking echter van **qara** is exact omgekeerd aan **amar**. Het laatste woord verplaatst zich vanuit de eenheid, terwijl het eerste woord zich naar de eenheid begeeft. Een naam geven of (be)noemen geeft datgene dus de mogelijkheid om tot de oorspronkelijke eenheid terug te keren. Vandaar dat naamgeving en iets een naam kunnen geven zo belangrijk is. Vanuit de naam valt het pad te reconstrueren dat leidt tot de spirituele wereld, de wereld van de Alef.

Het *droge* in vers 9 is terug te leiden op het woord **javesj**, uitgedroogd zijn of worden, maar het Hebreeuws kent ook het woord **javasj**, dus alleen met een klankverschil en dan in de betekenis van *beschaamd zijn, tot schande maken*. Wat we zien in deze eerste verzen is dat er vanuit de eenheid een zeer woelige actie is ontstaan die de goede dingen, maar eveneens de schandelijke of kwade dingen tot een mogelijkheid maken. Symbolisch spreekt het woord over een mogelijke passieve tijdelijkheid.

DE NED. PENTATEUCH VERTALING

11. En God zeide: de aarde doe op de aarde gewas ontspruiten, kruid, dat zaad draagt, vruchtgeboomte, dat vruchten voortbrengt, elk naar zijn soort, waarin zich het zaad daarvoor bevindt, en het was zoo. 12. En de aarde bracht voort gewas, kruid, dat zaad draagt, elk naar zijne soort, vruchten voortbrengend geboomte, waarin zich het zaad daarvoor bevindt, ieder naar zijn soort; en God zag, dat het goed was. 13. Het was avond en het was ochtend den derden dag. 14. En God zeide: dat er lichten zijn aan het uitspansel des hemels, om te scheiden tusschen den dag en den nacht; en zij zullen zijn tot tekens en tot tijdsbepalingen en tot dagen en jaren. 15. En zij zullen zijn tot lichten aan het uitspansel des hemels, om licht te verspreiden over de aarde, en het was zoo.

FABRE D'OLIVET

11. And he said He-the-Gods; shall cause to grow, the earth, a growing grass, seed yielding seed, vegetable substance and fructuous, yielding fruit, after the kind its own which has the seed its own unto itself, upon the earth: and it was so. 12. And it did shoot out, the earth, a growing grass seed yielding seed after the kind its own, and a vegetable substance and fructuous, which the seed its own unto itself, after the kind itself; and he viewed, He the Being of beings, that as good. 13. And there was west-eve, and there was east-dawn day the third. 14. And he said, He the gods, sensible